НАРОДНЫ НОВИНКЫ

КУЛТУРНО-СПОЛОЧЕНЬСКЫЙ МІСЯЧНИК РУСИНІВ СР

р. XXVI • ч. 5 • 11. мая 2016 **http://www.rusynacademy.sk**

По скоро трёх роках має Словакія уповномоченого про меншыны

Словацька влада 13-го апріля 2016-го року выменовала свого нового уповномоченого про народностны меншыны і етнічны ґрупы. Од 14-го апріля є у тій функції Ласло Буковскі, котрый на урядї уповномоченого робив і в часї, кідь функцію уповномоченого мав Ласло Надь із партії Most-Híd. Тогды ся Буковскі старав о секцію народностной політікы. Інформовала о тім словацька державна пресова аґентура TASR.

Функція уповномоченого про меншыны была необсаджена скоро три рокы, од юна 2013-го року, коли із функції одышов якраз Ласло Надь. Причінов было, же **у парламентї не перешла новелізація закона о хоснованю языків народностных меншын,** котру хотїла перетиснути партія Most-Híd. Од 1-го юла была повірена веджінём уряду уповномоченого **Марія Єдлічкова**, котру номіновала тогды єдина владна партія Smer – SD Роберта Фіца.

Буковскі подля TASR поставив перед себе єден із головных цїлїв у своїй функції **– схвалїня нового закона о фондї на підпору культуры народностных меншын**. Обіцять собі од того стабілізацію і одполітізованя підпоры народностной культуры на Словакії.

„За єднако важне беру і рештартованя вшыткых активностей уряду, котры выпливають із ёго штатуту і за послїднї рокы хыбовали,“ повів новый уповномоченый про TASR. Ласло Буковскі в минулости робив і як директор секції Інштітуту памяти народа (Ústav pamäti národa), котрый ся занимать тоталітныма режімами. Выбудовав і вів Архів безпечностных зложок (Archiv bespečnostních složek) в Чеській републіцї. Є членом дозорной рады Інштітуту памяти народа і в попереднїм періодї дїяв як омбудсман партії Most-Híd. ***П. М.**, фотоґрафія: ujszo.com*

Одбыв ся 36. семінар карпаторусиністікы

4. мая 2016 ся одбыв далшый із серії семінарів карпаторусиністікы. Выступив на нїм **проф. ПгДр. Осиф Сіпко, ПгД.,** із Інштітуту русістікы Філозофічной факулты Пряшівскої університы у Пряшові. Тема семінара – ***З лінґвокультурології Русинів*** была про дакотрых участників семінара незнамов, бо з научнов дісціплінов – лінґвокультурологіов ся многы іщі не стрітили. Професор Осиф Сіпко є єдиным шпеціалістом в рамках ПУ, котрый ся данов научнов дісціплінов занимать як бадатель довгы рокы в рамках лінґвокультурології російского языка. Наконець, свідчіть о тім ёго міморядна публікачна продукція – є автором пятёх моноґрафій з области лінґвокультурології і стовок научных статей.

Професор Сіпко є за походжінём Русин (із села Камюнка, окр. Стара Любовня), зато ай дакілько штудій з области лінґвокультурології написав в одношіню к Русинам і їх культурі, одбиваючій ся в языку Русинів. На семінару ся мож было дізнати, же кідь в лінґвокультурології Росіян ся одбивать передовшыткым літературна творчость такых світовых великанів якыма были Пушкін, Лермонтов, Ґоґоль...., то Русины такым богатством умелецькой літературы світового значіня не діспонують. Баданя в области лінґвокультурології односно Русинів мож оперти на їх богатый пісенный фолклор. Чоловік – любов – природа. То є тріада знаків, з котрыма мож нарабляти при баданях русиньскых народных співанок і їх одбитю в языку Русинів. Чого Русины не мають у своїм репертуарі народных співанок напр. козацькы, або боёвы піснї – ай такы вопросы выяснив выступаючій гость на семінарі – проф. Осиф Сіпко.

Конець семінара быв, як традічно венованый презентації найновшых публікацій з области карпаторусиністікы, котры представила Мґр. Зденка Цітрякова. Віриме, же послїднїй в тім академічнім роцї семінар ся став іншпіратівным ай про будучіх штудентів – докторандів, котры будуть мати інтерес робити свої научны баданя з области лінґвокультурології, заміряны на Русинів і їх культуру. На далшы семінары карпаторусиністікы позываме на осїнь – в новім академічнім роцї – з інтересныма темами і новыма выступаючіма.

***ПгДр. К. Копорова, ПгД.,** Центер языків і культур народностных меншын – Інштітут русиньского языка і культуры ПУ у Пряшові*

В Проґрамовім выголошіню влады Словацькой републікы є і русиньске школство

13. апріля 2016 быв публікованый текст Проґрамового выголошіня влады Словацькой републікы на найблизшы штири рокы. Влада на основі свого проґрамового выголошіня буде жадати о довіру в Народній радї Словацькой републікы.

Владу, котра буде жадати довіру в парламентї творять штири політічны партії: Smer – SD, SNS, Most-Híd і партія Sieť. Текст Проґрамового выголошіня влады днесь як першый публіковали словацькы новинкы Denník N.

Выголошіня є роздїлене до 5-ох пунктів: *1. Посилнити сполоченьску і політічну стабіліту; 2. флексібілно реаґовати на нагоды і неґатіва вонкашнёго оточіня; 3. плынуло продовжовати в підпорі господарьского, соціалного і енвіроменталного розвитку країны; 4. проглубити господарьску, соціалну і теріторіалну соналежность Словакії; 5. посилнити задачу державы і охрану верейного інтересу.* Тоты пункты мають свої підстатї.

Проґрам новой влады ся занимать і вопросами народностных меншын. В рамках 4-го пункту, котрый має назву *Проглубити господарьску, соціалну і теріторіалну соналежность Словакії* находить ся і статя під назвов ***Політіка підпоры народностных меншын***. В нїй ся, окрем далшых іншых дїл, котры ся дотуляють народностных меншын, **прямо споминать і замір влады підпорити русиньске школство. Русиньске школство є єдине, о котрім ся у выголошіню пише конкретно.**

Влада подля документу „выробить концепцію розвитку навчаня русиньского языка і культуры в матерьскых школах, основных школах і середнїх школах“. В ставі, кідь скоро нияк не фунґують першы два ступнї освіты і русиньске середнє школство не єствує абсолютно, тот замір новой влады може быти надіёв про Русинів на Словакії.

В рамках підпоры меншын документ таксамо обсягує, же **влада підпорить вынятя малокласных школ на языково змішаній теріторії із повинных квот, котры ся мають подля закона дотуляти мінімалной кількости дїтей на то, жебы могла школа єствовати**. То є таксамо важный пункт з погляду Русинів, кідьже моментально суть лем дві основны школы з навчалным языком русиньскым на Словакії, і **кібы народностны школы не были выняты зо закона, значіло бы то, кідьже є дїтей на русиньских селах штораз менше, конець русиньского школства.** Як сьме скорїше інформовали, позіцію штатного таёмника на Міністерстві школства, наукы, баданя і шпорту Словацькой републікы дістав Петро Крайняк із партії Most-Híd, котрый є довгорічным русиньскым активістом. **Пункты, котры суть обсягнуты в Проґрамовім выголошіню влады, были пропонованы якраз тов політічнов партіов.** ***П. М.***

Образы Варгола, ёго походжіня і злодїйство

З музею у Спрінґфілдї вкрали Варгола. Лїпше повіджено ёго творы. Окрем іншого і прославлены вытварны пропозіції на Кембеловы поливкы, котры знать якбач і тот, хто ґалерії ці музеї не відїв ани з летадла. Мало ся то стати іщі 7-го апріля. Америцька FBI о тім дакус мовчала, може думали, же ся їм так легше подарить поїмати злодіїв. Аж нескорше ся то пустило до медій. День по тім, 8-го апріля, вкрали і самого Варгола. Теперь не ёго творы, але Варгола. Нихто ся тым не інтересує і вшытко є в найлїпшім порядку.

Ку крадежи, котру поліція не рішить, а ани не буде, дішло так: 8-го апріля рано **Ґеннадій Москаль**, председа Закарпатьской областной державной адміністрації, перед тяжко встановленым числом свідків (будькым, хто собі то найде і прочітать на ёго офіціалнім сайтї) в рамках „декомунізації“, під чім ся розуміє буряня деякых памятників і переменованя уліць, а не зміна політічного ряджіня і думаня в державі, підписав далше зо своїх наряджінь, котрым змінив далшы назвы уліць і назву намістя в дакількых селах Закарпатьской области. Окрем іншого, **в селї Минай змінив Октовброве намістя на Намістя Енді Варгола.** Вєдно із далшыма, точно дотеперь неідентіфіковательныма злодїями, потім **на своїм сайтї дав опубліковати о цїлій події статю, в котрій дішло ку крадежи Варгола, кедь у текстї написали, же іде о цїлосвітово знамого умелця українського походжіня (!!!)** Кідьже світознамый умелець вже даякы рочкы не жыє, не могли му вкрасти індентічность своїм пересвідчованём го о тім, жебы порозумів, же є Українець, і так собі думаме, же му не вкрали ідентічность, але досправды го вкрали цїлого. Конець поліцайного запису, котрый ся нїґда не записав. Точка. Датум. Підпис.

Проблемом є, кідь хтось, хто грає великого патріота, котрый єдиный має конечно правилный юрісдікчный погляд на референдум із 1991-го року, погляд, на котрый дотеперь не пришов ани тім найсхопнїшых правників на Україні і у світї обще, не має, або не хоче мати, абсолютно жадны ґеоґрафічны знаня і знаня о історічных жытелях у конкретных ґеоґрафічных областях. При походжіню ся то у чоловіка на основі знамых фактів дасть барз легко встановити.

Варгол уж такых злодїйств пережыв много. Вкрали го нераз. І мене аж так барз не трапить єдна далша крадеж Варгола. Радо собі го крадуть і Словаци. Тадь хто бы не хотїв мати вызначного умелця у своїх шорах, головно кідь сьме самы не доказали ніч і так ся можеме хвалити холем тым, хто досправды дашто у світї значіть. Но мене веце трапить, же покля крадеж творів Варгола рішыть поліція, докінця є на поїманя злодіїв выписана одміна, ту хтось цїлы рокы краде ідентічность Русинам, нелем на Україні, і робить то одкрыто, без будьякой кары, причім то подля міджінародных норм аж так із церьковным порядком не є.

Можеме ся зречі многых річей, але злодійство односно ідентічности Русинів бы уж раз навсе мало скінчіти і так, як повів Москаль, же резултаты референдума із 1991-о року скінчать на смітнику історії, **мало бы на смітнику історії скінчіти не референдум, але краджіня ідентічности Русинам.** Варгол може быти і Америчаном. Лемже мы, ту, в нашых Карпатах, можеме быти лем Русинами. А стады походять ёго родічі-Русилны, то уж многы знають у світї, але пан Москаль просто зробив із сына русиньскых родічів великого Українця. ***Петро МЕДВІДЬ**, скорочіня і доповнїня: А. З.*

ISSN 1339-5505

Уступок Підкарпатьской Руси Совєтьскому союзу в роцї 1945 як народна траґедія підкарпатьскых Русинів, котра ся продовжує доднесь (2)

(Продовжіня з попереднёго числа.)

Мотівації Бенеша і рїшіня дочасного парламенту

При тім влада Чехословакії нияк ся не противила анексії Совєтьского союзу. Президент Е. Бенеш уж кінцём 1944 р. ся притримовав думкы, же Підкарпатьска Русь про Чехословакію є страченов землёв. Также уж 21. – 24. марца 1945 року президент Бенеш у Москві писомно потвердив свою охоту оддати Підкарпатьску Русь Совєтьскому союзу.

Президент Бенеш выходив із дакілько мотівацій:

– Совєтьскый союз уж анектовав теріторію Підкарпатьской Руси;

– публічны протесты чехословацькой влады против анексії Підкарпатьской Руси можуть пошкодити будучому повойновому статусу Чехословакії і выкликати конфлікты із стратеґічным союзником антигітлерівской коаліції;

– Совєтьскый союз уводив анексію Підкарпатьской Руси як факт політічной волї містного жытельства, котру Москва не годна буде іґноровати; Й. Сталін загнав Е. Бенешови писмо (21. януара 1945 р.), у котрім выяснив інтерес Совєтьского союзу підпорити «народну волю» «Закарпатьской Україны»;

– Москва тримала у резерві фіґуру комуністы К. Ґоттвалда, котрого могла (при нелоялности Е. Бенеша) понукнути за чехословацького лідра;

– не аж так яснов была сітуація з міджідержавныма границями повойновой Чехословакії. Проблем Тєшіньской области быв лем єдным із проблемів. Важным быв тогды проблем выгнаня нїмецького населїня. Бенеш у тім вопросї ся безовав на підпору Сталіна.

– сама ідея обновлїня повойновой Чехословакії здавала ся ілузорнов через обчековану можность обновлїня «словацького сепаратізму», повязаного з авторітов у Словакії Демократічной партії (умірнены демократы некомуністічного направлїня), котру підпорила католицька церьков Словакії. Як на то мож было чекати, Демократічна партія выграла вольбы до Народного згромаждїня ЧСР 26. мая 1946 р. і мала сформовати словацьку владу. У тім вопросї Бенеш тыж ся безовав на Сталіна, бо Совєтьскый союз подля Догоды із 12. децембра 1943 р. узнавав обновлїня Чехословакії у границях домюнхеньскых договорів.

Президент Е. Бенеш своїма выголошінями і дїями, што были наміряны на уступок Совєтьскому союзу Підкарпатьской Руси, перевышыв конштітуційну уповномоченость. Тот вопрос быв у правомочности выключно парламенту ЧСР. Парламент але тыж не вывжыв ани єдну можность сперти совєтьску анексію Підкарпатьской Руси. Наприклад, рїшыти тот проблем (і то лем по войнї!) через механізм всенародного (всепідкарпатьского) плебісціту. Также Сталінови ся подарило зреалізовавати модел (і то дость легко!), котрый мож означіти як «за нас без нас».

29. юна 1945 рока у Москві быв підписаный договор міджі Чехословакіов і Совєтьскым союзом про уступок Підкарпатьской Руси / Закарпатьской Україны. Договор за СССР підписав народный комісарь заграничных дїл В. Молотов, за Чехословакію підписали премєр-міністер З. Фірлінґер і державный секретарь міністерства заграничных дїл В. Клементіс. Теріторія одступленого края чілила 12,8 тісяч км^2.

22. новембра року 1945 дочасне Народне згромаждїня Чехословакії ратіфіковало договор о переданю Підкарпатьской Руси Совєтьскому союзу. 27. новембра року 1945 договор быв ратіфікованый Презідіов Верьховной рады СССР.

Іщі перед тым, в авґустї 1945 року президент Е. Бенеш підписав декрет ч. 60/1945, котрый збавив жытелїв Підкарпатьской Руси чехословацького підданства. Ішло о веце як сімсто тісяч особ русиньской, мадярьской, словацькой, румуньской, жыдівской і др. народностей!

Підкарпатьска Русь перестала быти субєктом Чехословацькой федерації вдяка прінціпу «за нас без нас»! Фактічно, возроджіня Чехословакії ся одбыло в условіях ліквідації прав єй народностных меншын, што было проявом антідемократічных сполоченьскых процесів у державі, котра ся змінила з полінародностной (20. – 30. рр. XX ст.) на державу двох державотворны націй – Чехів і Словаків.

Ку депортації нїмецького і мадярьского населїня тыж ся додала недемократічна політіка односно підкарпатьскых Русинів, котрых вдяка мовчанливому согласіню чехословацькой влады Сталін дав записати як «Українцїв». Фактічно, Народне згромаждїня Чехословакії, ратіфікуючі договор за переданя Підкарпатьской Руси Совєтьскому союзу, тыж ся де юре признало, же у Чехословакії екзістує/екзістовала веце як півміліонова громада Українцїв, але не Русинів – окремого славяньского етніка.

Примомяньме лем: Русины в другій світовій войнї створили ядро Чехословацького армадного корпусу Людвіка Свободы і за цїну жывота своїх сынів наближовали ослободжіня од гітлеровскых войськ своёй отчізны – Чехословакії. У тім числї у чехословацькых армадах на теріторіях Совєтьского союзу, Анґлії, Франції і на Севернім Выходї боёвало 333 чехословацькых офіцірів русиньского етнічного походжіня, міджі нима было і 8 ґенералів. У тій войнї підкарпатьскы Русины выправдали свою історічну прозывку “gens fidelissima”, то значіть – найодданїшых вояків.

Одступлїня Підкарпатьской Руси Совєтьскому союзу

Ратіфікація договору за одступлїня Підкарпатьской Руси / Закарпатьской Україны Совєтьскому союзу в практіцї значіла, же Підкарпатьска Русь (од януара 1946 року она была понижена у своїм статусї на адміністратівну єдиницю – Закарпатьской области Україны) має перебрати собі совєтьскый політічный модел, єднопартійный сістем, неефектівный сістем ґаздованя (колектівізацію) ітд.

То выпровоковало асімілацію автохтонного русиньского населїня. Ідеолоґічна машінерія не переставала твердити, же етнонім «Русин» є застарїлов формов етноніму «Українець». До леґітімацій Русинам – жытелям бывшой Підкарпатьской Руси – автоматічно записали народность «Українець».

Заказаня русиньской народности потягло за собов заказаня русиньского языка, але тыж проблем із шырїнём через освітнї штруктуры правдивой інформації о історії, культурї і літературї краю, а главно – закрытя русиньских школ.

На осїнь 1945 року українська держава зліквідовала вшыткы русиньскы школы і на їх основі отворила 636 школ із українськым языком навчаня про ското 100 тісяч школярів русиньской народности без права (хоць лем факультатівно!) учіти ся родный язык. Єдночасно у 1946 – 1947 роках із выходных областей Україны і Росії на роботу до школ Закарпатьской области совєтьска влада напрямила 1 200 учітелїв, котры мали вымінити ідеолоґічно «слабы» містны педаґоґічны кадры.

Почас офіціалного списованя людей у Закарпатьскій области Україны корінных жытелїв краю – підкарпатьских Русинів – не раховали окреме (хоць лем як субетнос!), але вєдно з українськым жытельством котрого шторік до краю приходило веце і веце (высше як 150 тісять внутрїшнїх еміґрантів/переселенцїв). З єдного боку, так ся реалізовала совєтьска політіка повыходословянчїня поліетнічной Підкарпатьской Руси переселенцями з выходу Україны і Росії. З другого боку, іґнорованя штатістікы Русинів припрятовало демоґрафічны процесы водну русиньского етносу і мало сімболізовати тріумф совєтьской політікы поукраїнчїня підкарпатьских Русинів.

Заказаня у Совєтьскім союзї народности «Русин» є злочіном против цїлого народа; у юрідічнім змыслї тот злочін мусить ся вызначати як «етноціда» і «лінґвоціда».Ту выходиме з юрідічного вызначіня:

Етноціда – тіп етнонародностной політікы (політічного справованя), што є націленый на выніщіня ідентічности і культуры конкретного (етносу). На роздїл од **ґеноціды**, націленой на фізічне выніщіня людей, приналежных ід етносу, етноціда ся чінить через комплекс акцій, котры ніщать сістемны капчі внутрї народа, примушуючі так представителїв етносу перебрати собі іншаку етнічну якость. Главнов лініов політікы етноціды є выніщіня основных рис етносу (етнічной теріторії, языка, культуры, історічной памяти, самоусвідомлїня). Жебы зреалізовати політіку етноціды, у першім шорі ся зніщують народны языкы (лінґвоцід).

Мґр. Валерій ПАДЯК, к. н., *Центер языків і культур народностных меншын – Інштітут русиньского языка і культуры Пряшівской універзіты в Пряшові*

(Дале буде.)

Рік 2017 представителї ОСРС выголосили за Рік Адолфа Добряньского

2. апріля 2016 р. у Пряшові проходило 18-те засїданя Округлого стола Русинів Словеньска (ОСРС). Міджі найголовнїшы пункты проґраму належало проїднаня ближачого ся 200-го юбілея од народжіня вызначного русиньского народного будителя Адолфа Добряньского, котрый быв першым посланцём в Угорськім сеймі за Вышнє Угорьско і як посланець в нїм обгаёвав права Русинів і Словаків. О ёго приятельскім одношіню ку словацькому народу свідчіть і то, же быв єдным із основаючіх членів Матіцї Словеньской. **Із нагоды округлого юбілея од ёго народжіня ОСРС выголосив рік 2017 за Рік Адолфа Добряньского**. В рамках того року хоче ОСРС зорґанізовати активности, котры будуть мати за задачу підняти інформованость о тій вызначній історічній особности міджі Русинами, но і цїлково в словацькій сполочности. Русиньска платформа буде таксамо координовати активности прямуючі ку всокочіню родного дому А. Добряньского – старого будинку парафії в селї Рудлёв, в котрім бы ся в будучности могла вытворити **Добряньского памятна комната** зо своёв сталов експозіціов. О можностях всокочіня родного дому Добряньского і ёго далшого хоснованя уж перешли і першы стрїчі з представителями Ґрекокатолицькой церькви на Словакії, кідьже будинок є церьковным маєтком.

ОСРС собі по року выберав і свою нову презідію. Председом платформы ся став **Мілан Піліп**, котрый быв од заснованя ОСРС ёго секретарём. Новыма членами презідії ся стали: **Якуб Тулея** – секретарь, **Імріх Цупер** – представитель орґанізацій і **Теодозія Латтова** – представителька індівідуалных членів. В презідії зістав **Ян Липіньскый**, член Выбору про народностны меншыны і етнічны ґрупы за русиньску народностну меншыну, котрый є членом презідії „ex offo“, і **Петро Медвідь** у функції говорцю. Бардеёвчан Мілан Піліп є русиньскый активіста, председа Містной орґанізації Русиньской оброды на Словеньску в Братїславі, котрый стояв коло выникнутя ОСРС. Є абсолвенстом політолоґії на Пряшівскій універзітї в Пряшові. В роднім Бардеёві є посланцём містьского заступительства, до котрого быв зволеный як незалежный кандідат. Робить на Міністерстві обраны Словацькой републікы.

Петро МЕДВІДЬ, *говорця*

Аналіза черьпаня штатных дотацій Русинами в роцї 2015 (3)

2. 1. 1. Третїй ступінь русиньского народного возроджіня Третїй ступінь третёй волны народного возроджіня рахуєме од заложіня платформы Округлый стіл Русинів Словакії (ОСРС). То є етапа, в котрій сьме глядали способ координованой роботы вшыткых русиньскых обчаньскых здружінь на Словакії. В рамках гляданя дошло ку вытворїню ***Народного проґраму про політічны партії.*** Проґрам рїшить сферы: 1. народностной самосправы, 2. школства, 3. культуры, 4. русиньскых професіоналных інштітуцій, 5. міст і сел з русиньскым жытельством. Дішло до вытворїня пропозіції закона о народностных меншынах, котры треба знову конзултовати з народностныма меншынами в СР і главнї з посланцями політічных партій в Народній радї СР (НР СР), жебы дішло до ёго припомінкованя од народностных меншын, конечной управы тексту і до схвалїня в НР СР. Неуспіх на єднім-двох засїданях о законї не може быти причінов на заставлїня рїшіня закона о народностных меншынах в СР. Дішло до створїня ***Протесту Русинів проти фінанцованю українізачных актівіт штатом.*** Протест підписали председове РОС, ЗІРС, молоды.Русины, Сполку русиньскых писателїв Словакії, ОЗ Русин і Народны новинкы, ОО РО у Свіднику, ОСРС, Академії русиньской культуры в СР. Протест быв посланый на рїшіня штатным і самосправным орґанам. Моменталнї ся в ОСРС робить на сістемі оцїнёваня проєктів, котре бы мало вести ід звышіню ідейного і сполоченьского ужытку планованой роботы з проєктами на Словакії. Дішло до зорґанізованя першого **Фестівалу культуры Русинів Словакії у Свіднику (Русиньскый фестівал)** цїлоштатного значіня. Окресна орґанізація Русиньской оброды у Свіднику на челї з Мілошом Стрончеком у 2016 роцї орґанізує уж 4. річник того фестівалу в сполупраці з Містьскым урядом і Піддукляньскым освітнїм центром у Свіднику, ай за сполупрацы із ЗІРС, ТАД, ПУЛС, ІРЯК ПУ, СНМ МРК, але і за підпоры з боку ОСРС. Было бы добре на засїданю ОСРС рїшыти форму і запоїня до сполупрацы РОС і Світову раду Русинів (СРР), бо фестівал має про Русинів цїлосвітовый вызнам. Дішло то заложіня обчаньского здружіня Колысочка-Kolíska, котре під веджінём председкынї Любы Кралёвой ся заслужыло о обнову жывота русиньского школства на русиньскых селах і в містах заложінём вечерных школ русиньского языка на Словакії. Здружіня Колысочка сполупрацує з Інштітутом русиньского языка і культуры Пряшівской універзіты у Пряшові. Хосенным кроком ОСРС бы было надвязаня сполупрацы Колысочкы у сферї розвоя русиньского школства з РОС і СРР. Нажаль, у Пряшові не є заснована ани єдна класа, в котрій бы ся учів русиньскый язык. Кідь Пряшов ся хоче раховати за центер русинства, пряшівскы русиньскы актівісты бы ся мали поснажити і помочі Колысочцї заложыти холем єдну класу русиньского языка в містї Пряшові. Задача в Пряшові є теоретічно легко сповнителна, бо вшыткы професіоналны русиньскы інштітуції суть у Пряшові – ТАД, ПУЛС, СНМ – МРК, ІРЯК ПУ, професіоналны редакторы словеньского розгласу і телевізії, Руськый дім. То є копа людей роблячіх у русиньскім русї. Кідь з каждой родины професіоналного русиньского робітника ся до русиньской класы у Пряшові запише холем єдна дїтина, **в Пряшові можуть быти ай дві класы русиньского языка.** З того выплывать заключіня, же в Пряшові не є кому активно робити на полю русинства міджі людми, не є достаток активных русиньскых актівістів. Робота в професіоналных русиньскых інштітуціях у робочім часї, за місячный заробок, не є русиньскый рух, є то заробок на денне прожываня. Так робиме мы вшыткы, што сьме в русиньскім русї добровольно. Маме повинности в роботї, маме особне вольно, а мусиме мати час на русиньскый рух, бо го хочеме мати, жебы сьме могли Русинам помочі. То мать быти платне і про професіоналів в русиньскых професіоналных інштітуціях. Тоту пряшівску довгодобу професіоналну ділему, ці є в Пряшові даякый добровольный рух, або не є, треба рїшати на засїданях нелем ОСРС, але і РОС, ТАД, ПУЛС, СНМ – МРК, ІРЯК ПУ, Руського дому, русиньскых редакцій розгласу і телевізії. Треба конечнї прийти на корїнь довгорічного проблему, чом є то в Пряшові так тяжко з публічнов русиньсков активностёв, кідь в Пряшові з русиньского руху жыє найвекша копа людей.

На проґрамі ОСРС, ся подля выслову веджіня ОСРС на зачатку рока 2016, чертать рїшіня властницького одношіня к Руському дому в Пряшові, жебы Руськый дім по смерти Штефана Секерака не зістав пріватным маєтком родины Секерака. **Руськый дім є верейна будова, куплена Русинами про Русинів, але не про родину Штефана Секерака**. Не є жадна морална прічіна тримати Руськый дім на листї властництва Штефана Секерека. На проґрамі ОСРС є і **захрана родного дому Адолфа Добряньского в Рудлёві перед збуранём, жебы остала матеріална памятка на вызнамну особу русиньской історії.**

Рисує ся реална шанца на зъєдночованя ґраматікы русиньского писменства путёв світовой пресы *Народны новинкы* і *Русин* під ведежінём Центра языків і культур народностных меншын – Інштітуту русиньского языка і культуры Пряшівскоїй універзіты у Пряшові. Тото бы ся мало дорїшыти на засїданях ОСРС. Рисує ся обнова народного ослободжіня Русинів од політічной українізації на Словакії з помочов реалізації жадань *Протесту* в політічній практіцї. Рисує ся зъєдночіня вшыткых русиньскых обчаньскых здружінь світа і єднотный ідеовый поступ за помочі ОСРС способом досягнутя управы штатуту Світового конґресу Русинів, або заложінём новой світовой платформы про зъєдночіня вшыткых русиньскых обчаньскых здружінь на світї.

Успішность третёго ступня третёй волны народного возроджіня быде залежати од участи членів і функціонарїв ОСРС на одборных школїнях ІРЯК ПУ, реалізованых про звышіня філозофічной, історічной, правной, педаґоґічной, етноґрафічной і політічной способности членів і функціонарїв, Выбору про народностны меншыны Рады влады СР, редакторів русиньской пресы, розгласу, телевізії і інтернетовых русиньскых редакторів, членів одборной комісії про оцїнёваня проєктів Русинів, учітелїв русиньского языка і культуры, творцїв, реалізаторів і одборных ґарантів проєктів. Лем ґрамотный чоловік в проблематіцї русинства досягне 3. ступінь 3. волны русиньского народного возроджіня (РНВ) одборно вести і забезпечіти вшытко потребне про досягнутя цїля – **народного ослободжіня Русинів од політічной українізації.** Нашым цїлём не є старость о проєкты, ани о пріоріты в проєктах, ани старость о фінанчный заробок у рамках проєктів, але **забезпечіня народной слободы од політічной українізації Русинів.** Проєкт є лем помічна сістема, помічный аспект, не головне робоче дїло в русиньскім русї. **Народной слободы про Русинів не буде, доколи буде єствовати політічна українізація Русинів фінанчно підпорована штатом**. То лем ідейны нежычливцї нам твердять, же ся нам не треба занимати політічнов українізаціов, бо она сама заникне, же треба ся занимати лем проєктами культуры. Тому не треба вірити. Бо то неправда. Засїєме до землї зерно, а не будеме го поливати? Кідь хочеме з того зерна мати уроду і їсти хлїб, мусиме зерно заливати і хранити од куколя, жебы зерно выпустило ключкы. Як ся о засїяне зерно не постараме, зерно в земли загыне і нове ся не уродить. Так то є і з народнов ідеов о ослободжіня Русинів од політічной українізації. Кедь хочеме, жебы нам выключіла ідея ослободжіня Русинів од політічной українізації до реалного жывота, мусиме о тій ідеї публічно говорити зо штатныма і самосправныма орґанами, писати о нїй в русиньскій пресї, бісїдовати в розгласовых і телевізных проґрамах, треба вказовати на шкодливость політічной українізації, як на нежеланый куколь. **Тото треба робити до тогды, аж покы ідея комуністічной політічной українізації Русинів не заникне і веце не буде фінанчно підпорована державов.** Аж потім буде русиньске поле приправлене на слободный розвой русиньского культурно-сполоченьского жывота. **Наш здобыток є народна слобода, не проєкты, і не пінязї з проєктів. Зато теперь робиме на сістемі оцїнёваня проєктів, жебы сьме ся выгли неґрамотности в реалізації проєктів.** Треба зачати цїлено плановати роботу в ОСРС. Не можеме собі доволити, жебы і ОСРС зачав ідейно блудити, як ідейно блудила РОС в другім ступню РНВ. То бы уж русиньскый рух не мусив пережыти і міг бы цалком заникнути. Стратив бы ся в проєктах і в інтересах о пінязї і міць над людми.

2.2. Выховно-научный погляд. Оцїнїня проєктів за рік 2015 і вшыткы ключовы документы ОСРС о русиньскім русї треба опубліковати, бо може дахто „звонка" то прочітать і прийде нам помочі у народностнім выхованю в русиньскім русї. Українізація є довготырвалый публічный політічный і сполоченьскый проблем. Не маме достаток людей способных про народну выхову в русиньскім русї. Може суть люде розчарованы з того оцїнёваня проєктів, чекають тверду крітіку фінанчных зарібків дакотрых особ при реалізації проєктів і суть несподїваны, же ся дотеперь не пише о пінязях при оцїнёваню проєктів. Оцїнёваня проєктів ме має быти о зарібках, бо треба каждому желати, жебы заробив пятьраз веце, як теперь. Оцїнёваня проєктів має быти о якости і сполоченьскім значіню проєкту, за котрый творця проєкту возьме пінязї. То є, властно, о пріорітах при проєктах. Не стачіть ся позвідати членів ОСРС – пропонуєте пріорітны проєкты? Одборнї ся має повісти, чом пропонуєме тоты проєкты, а не іншы? Але, **нажаль, не маєме в нашых рядах достаточно фундованых одборників на оцїнёваня проєктів і тых матеріалів, котры в ОСРС сьме уж створили.** Мы знаме брати пінязї, але не вшыткы знаме якостно робити. Многы не знаме вести одборный діялоґ о данім проблемі і на то сьме уж доплатили неуспішныма рокованями. **А зато треба робити оцїнёваня проєктів публічно, не кулоарно.** Кібы тото оцїнёваня было лем о пінязях, была бы уж меджі нами звада. Бывше моценьске веджіня РОС зрушило проєкт писаня *Хронології Русинів*, бо ся „відїло", же стоїть много пінязей, але же ся в проєктї зродила научна сістема на оцїнёваня історічной шкодливости выголошованя русиньского збіркового фонду за українськый в музею у Свіднику, то нашым бывшым функціонарям в моценьскій РОС „не доходило". Научны робітници мають вплив на погляд каждой влады СР і так „українізаторы", зо страху перед научнов громадов у проєктї *Хронологія,* послали высланця з ґенералной дирекції Словацького народного музея за ведучіма функціонарями РОС, жебы проєкт сперли. А они проєкт сперли. Тому я говорю – тотална наївность і неґрамотность в оцїнёваню пріоріт у русиньскых проєктах і філозофії ослободжіня Русинів од політічной українізації. Панове з бывшой моценьской РОС не мали достаток ґрамотности, жебы ся додумали і властным розумом порозуміли, што ся то дїє в тім проєктї і при тім брали активну участь на засїданях коло даного проєкту. Але „тамты відїли", де смерує тот проєкт, ай кідь на засїданях не были. Ту назорнї видиме, же є великый роздїл у спознавалній розумовій способности у ґрамотных і неґрамотных людей. Із неґрамотныма людми у проблематіцї ослободжіня Русинів од політічной українізації ся русиньске одборне дїятельство робити не дасть. Треба нам глядати на тоту тему ґрамотны „мозґовы посилы звонка". А зато є выгодно обуплікувати такы важны матеріалы о Русинах, жебы ся ку ним высловили і інтересуючі ся з академічной научной среды, кідь ся ку тому дістануть, кідь їх наш проблем заінтересує. Публічна одкрытость бы про нас могла быти і нашов народнов спасов.

В сучаснім періодї вести полеміку о народнім выхованю русиньской сполочности, без спомянутя русиньского літературного языка, є тяжко. Без языка не є народа. Найвеце бывшых русиньскых дїтей зажыли церьковне школство, споєне з староцерьковным языком і церьковнов науков. Потім ся в школах міняв староцерьковный язык на руськый (русиньскый), але в церькви зістав староцерьковный язык. Тоту ґраматічну і языкову зміну Русины прияли цїлком добрї, бо руськый язык быв ґраматічно близкый ку староцерьковному языку і мелодіцї русиньской бісїды на селї. Было поужыване твердо звучне „ґ" і „ы". Руськым языком продовжовала звукова сімбіоза у фарбі тону речі на селї, в церькви і школї. Од 1952 року, з вечера до рана, наступив українськый язык і атеізм. Вшытко, што Русины дотеперь поужывали за літературне, своє родне, історічне, материньске, одразу скінчіло. Українськый язык є мнягкого чутя в речі, то русиньскым людём было чудже, не наше. Навыше выпало твердо звучне „ґ", выпало „ы". З атеістічного школства выпало церьковне выхованя, а з ним выпав і староцерьковный язык. Самый школьскый українськый язык, без выховной підпоры церьковного языка і без звуковой близкости ку русиньскій сільскій бісїдї, не досягли у Русинів потребну змыслову сімбіозу у фарбі речі. І зато Русины собі українськый язык не облюбили і доднесь є українськый язык на селї поважованый за чуджій язык. Много Русинів одышло з українських школ до словацькых і пословакізовали ся. По роцї 1989 в 1. етапі 3. волны русиньского народного возроджіня (РНВ) было заложеных пару класів, де ся зачав учіти русиньскый язык, але дость скоро ся скоро вшыткы роспали. Русиньскый кодіфікованый язык є все іщі в пеленках. Русиньскый церьковный язык уж даґде не хоче быти староцерьковным, але ся намагать быти новодобым русиньскым языком, котрый лем в дакотрых селах вошов до практікы при богослужіню і навчаню реліґії у школах. Не маме достаток одборників на русиньску школьску проблематіку. Ани тым пару научным працовникам у сферї русиньского літературного языка, котрых маме, не даваме таку важну сполоченьску підпору в русиньскім русї, яку потребують мати, жебы ся русиньскый літературный язык міг слободно научно розвивати у сімбіозї зо сільсков русиньсков бісїдов. Не маме прияты ани крокы на розшыріня навчаня русиньского языка в школах. Теперь можеме бісїдовати о двох формах писаня русиньского языка, єден теоретічно научно підложеный, другый без теоретічной наукы. Ку векшому скоплікованю, ай так уж коплікованой сітуації, приспіли три русиньскы редакції, кажда зо самостатнов русиньсков ґраматіков. В русиньскім писаню теперь є доконалый орґанізованый хаос.Треба зробити конечно правилне рїшіня. Конечна спокойность русиньской верейности з кодіфікованым русиньскым языком в школах і в церькви ся буде знову у підсвідомости Русинів міряти досягнутым ступнём звуковой сімбіозы з фарбов і мелодічностёв языка бісїды на русиньскім селї. То є історічна русиньска норма, поужывана за староцерьковного, русинького і українського языка в русиньскых школах. Ани русиньска школа, ани русиньска церьков днесь уж не суть підпорным выховным моментом про кодіфікованый русиньскый язык, бо самы суть лем в початочнім розвою своёй екзістенції. Сьме днесь з языковов русиньсков проблематіков в історічній етапі ренесанції, де выспілы народы были уж перед 5 сторочами і были у выгодї, бо зачінали ся учіти такой свій літературный родный язык. Русины днесь іщі не овладають кодіфікованый русиньскый язык, але уж не овладають староцерьковный язык у церьковных обрядах, російскый язык у школах, українськый у школах і в русиньскій у бісїдї на селї. Суть уж поужываны одборны выразы і в анґліцькім языку. Русиньску бісїду на селах люде уж приспособлюють довгодобо тым языкам, котры уж овладають словом і писмом. А зато новодобый кодіфікованый русиньскый язык будуть сучасны і будучі ґенерації Русинів посуджовати і принимати за свій подля сімбіозы нелем з бісїдов на селї, але уж ай подля своїх знань з іншых языків, котры уж поужывають у своїй бісїдї, а уж ся тых слов не вздадуть. Стара русиньска реч уж не воскресне. То бы ся мало при кодіфікації русиньского языка решпектовати. В решпектї історії русиньской речі є скрыте таёмство роздїлности русиньской языковой сімбіозы в сучасности і в минулости, і таёмство успіху єднотной кодіфікованой подобы русиньского языка. Є то барз тяжка і комплікована проблематіка про русиньскых языкознателїв, зато їм треба выходити на стрїчу і рїшати нима кладжены жаданя в ОСРС.

З выховного погляду русиньскы обчаньскы здружіня в містах і селах мали бы повинно, як пріоріту своёй екзістенції, надвязовати контакты з родічовскыма громадами в курзах русиньского языка і в школах з навчанём русиньского языка. Мали бы розвивати даяку сполупрацу з родічовскыма громадами, дирекціями школ, учітелями і школярями. Другым кроком **бы мало быти снажіня ОСРС о зміну курзів Колысочкы на русиньскы класы в основных школах. Далшым кроком з боку ОСРС і членів Выбору про народностны меншыны бы мала быти методічна поміч учітелям, як давати проєкты на міністерство школства, подля новых законів, котры входять теперь до платности про народностне школство.** Школство бы мало быти продіскутоване на каждім засїданю ОСРС як самостатный пункт. Головне слово бы в тім пунктї мали мати учітелї русиньского языка і одборници на новодобы школьскы проєкты. На кінцю того пункту бы ся все мала прияти резолуція про школство. **Покы не буде русиньске школство достаточно вырїшене у школьскых проєктах, до тогды треба школство надале фінанцовати і рїшати у проєктах Уряду влады СР як пріорітны проєкты.**

Ослободжіня Русинів од політічной українізації є головный обсяг роботы нелем вшыткых добровольных актівістів русиньского возродного руху, але і плаченых професіоналных русиньскых інштітуцій. Зато русиньскый добровольный актівіста і професіоналный русиньскый робітник ся має на одборнім рівню учіти, жебы одборно ріс і быв чім дале сполоченьскы хосеннїшый і успішнїшый у высвітлёваню потребы ослободжіня Русинів од політічной українізації. І кідь у другім ступню третёй волны русиньского народного возроджіня было добровольныма русиньскыма актівістами з історічного погляду зроблено много хыб, хочеме вірити, же неумыселно, але то были хыбы з недостатку одборной освіты о русинстві і з недостатку практічных скушеностей. Віриме, же каждый ся снажив зробити свою роботу, як найлїпше знав. Карати людей за неуспіх у роботї і вымітовати їх з роботы ці колективу, не мать выховный змысел про русиньскый рух, але поучіти людей з робочого неуспіху, то мать выховный змысел. По поучіню буде наслїдовати звышіня якости роботы у тых людей. Все майме на памяти, же **каждый русиньскый активіста, добровольный ці професіоналный, ся намагать робити як найлїпше знає. Але на высшім одборнім ступню роботы уж лем саме снажіня не стачіть. Про успішну цїлену роботу на полю русиньского народного возроджіня вгодным є у высокошкольскій сферї Інштітуту русиньского языка і культуры Пряшівской універзіты (ІРЯК ПУ) у Пряшові одборно приправлёвати і реалізовати каждорочны школїня про членів ОСРС, директорів і представителїв вшыткых русиньскых професіоналных інштітуцій, про председів вшыткых русиньскых обчаньскых здружінь, про членів Выбору про народностны меншыны Рады влады СР і їх наградників, про членів комісії про оцїнёваня проєктів, про редакторів русиньской пресы, розгласу і телевізії, інтернетовых редакторів, про учітелїв русиньского языка вшыткых ступнїв, про творцїв, реалізаторів і одборных ґарантів проєктів. Орґанізатором і одборным ґарантом навчаня тых людей бы мав быти ІРЯК ПУ за активной орґанізачной сполупраці ОСРС.**

Мґр. Ян КАЛИНЯК, *Свідник, (дале буде)*

Михал Бицко: *„Морісон носив русиньску сорочку од Варголовой мамы“*

Джім Морісон, америцькый поет і співак леґендарной ґрупы The Doors (на фотці зверьху)**, має дакілько фотоґрафій, на котрых має на собі сорочку, яка є тіпічна про Русинів. Михал Бицко, основатель Музея модерного уменя Ендія Варгола в Міджілабірцях, куратор того музея, музеоедуколоґ і вытварный крітік про словацьку державну пресову аґентуру TASR повів, же русиньску сорочку мав мати Морісон од Ендія Варгола** (на фотці долов)**. Одкликує ся на свідоцтво старшого брата Енді Варгола – Джона.**

„Співакови єй подаровав Енді Варгол, котрый кошулю дістав правдоподобно од своёй матери, подобно як вышываны хусточкы до вонкашнёй кешені на ґероку,“ інформовав TASR М. Бицко. Повісти му то мав Джон Варгола, котрый быв вєдно із Бицком і Михалом Ціглажом єдным із ініціаторів выникнутя музея Варгола в Міджілабірцях і Бицко з ним быв цїлый час, покля Джон Варгола жыв, у контакті. Варгола ся почас свого жывота не перестав інтересовати о музей, котрый співосновав. *„Нажаль, не нашло ся інше жрідло ці факты, котры бы тоту реалность потвердили детайлнїше,“* додав про TASR Бицко.

Подля слов Джона Варголы, як споминать Михал Бицко, мама Варголовых – Юлія, роджена Завацька, котра походила із русиньского села Микова, яке ся днесь находить на Словакії, вышывала много такых кошуль. Бицко думать, же іде о інтересну і вєдно з тым і емотівну історію одношіня міджі співаком, котрый умер лем 27-річный, і світознамым умелцём. Тото одношіня є зображене і у філмі Олівєра Стовна *„The Doors“* із 1991-го року.

Енді Варгол і вдяка політічній сітуації в Чехословакії перед роком 1989 нїґда не быв в домовині своїх предків. Напрік тому в Меджілабірцях, лем 15 кілометрів од села Микова, одкыль походили Варголовы родічі, по ёго смерти выникнув музей, котрый є присвяченый якраз тому світознамому умелцёви русиньского походжіня. Музей, котрый є єдиный у Европі і єден із двох у світї (єден є у америцькім Піттсбурґу) почас рока навщівляють тісячі турістів із цїлого світа. Окрем творчости Варгола, в нїм мож відїти і артефакты повязаны з умелцёвым жывотом – окрем іншого, і кошульку, в котрій быв похрещеный.

Музей выник 1-го септембра 1991-го року і в сучасности є ёго зряджователём Пряшівскый самосправный край. Того року ся музей риготовлює 25-ый юбілей од свого заснованя.

Жрідла фотоґрафій: www.jimmorrisonproject.com, www.pinterest.com

П. М.

Перестало бити сердце поета Володимира Танчинця

23. марца 2016 по тяжкій хворотї перестало бити сердце підкарпатьского поета Володимира Танчинця. Судьба му выміряла неповных шістьдесят років. То є факт, кідь то брати подля штатістікы. Але фактічно, поеты – несмертелны.

Они жыють тілько, накілько зіставають інтересныма своїм сучасникам і наступным поколїням. І кідь у великім козмосї выдміряно жыти іщі тісячі років карпаторусиньскому народу, тілько часу буде жывити ся народ із жывотодарных поетічных жрідел, створеных Божым провідїнём. Поеты і писателї одходять за границю меджі жывотом і вічностёв, але жрідел духовности выникать все веце. Володимир Танчинець пришов до літературы в зрїлім віцї, як і іншы русиньскы літераторы той ґенерації, яка была позначена неґатівами сталїньской народностной політікы неузнаня русиньского народа в Совєтськім союзї і совєтській Україні. Од того часу на Україні ся ніч не змінило; і лем новы європскы ініціативы приучають тото посттоталітарне сполоченство як-так узнавати карпаторусиньскый народ і давати му почливость. В. Танчинець охабив по собі два поетічны зборникы – ***«Тямте нас!»*** (2002) і ***«Русине, віруй!»*** (2010); він вже думав про свою третю книгу – зборник поезії і короткой прозы, але про хвороту не судило ся довести тото дїло до лоґічного завершіня і одтеперь то стає дїлом чести русиньской громады.

Володимир Танчинець ся народив 31. октовбра 1956 року в прекраснім русиньскім селї Шырокый Луг на Мараморощінї (Тячівскый раён), і хоць скоро пішов до шырокого світа, з родным селом николи не перерывав споїня. По закінчіню вісемрічной школы у роднім селї продовжыв здобывати середню освіту в раённім центрї – містї Тячево. Дале была повинна воєньска служба, перша робоча стаж, а од 1978 року – служба у поліції. Здобыв высшу освіту – закінчів Высшу школу поліції у містї Нижнїй Новгород (Ґорькый). Служыв у Чопі, дале – в Ужгородї. Ту передчасно пішов не пензію у функції маёра поліції (1995). Міг бы і дале служыти, але не стерпів корупцію в орґанах поліції. Жебы не марнити час, заложыв пріватне автобусне споїня «Ужгород – Шырокый Луг». Проявив добры способности в будованю авт – сконштруовав і зобрав експеріменталный приклад амфібії – авта-всядыхода. Міджітым много часу присвячав писаню і зарядив ся так до кругу русиньскых літераторів. Концентрова ся на мемоарістіку. Одты ся дістав до світа поезії. Як чоловік з проникливым способом мышлїня швыдко сі усвідомив драматізм історії Русинів. Поезія ся так про нёго стала єднов із форм боя за правдиву історію свого народа. Одданый патріот своёй землї, у творах він одзеркалив народну правду о подіях на Краснім Полю, о сталїньскій анексії Підкарпатьской Руси, о етноцідї карпатьскых Русинів і заказї народности «Русин», о НКВД-івскых методах застрашованя містного жытельства і под. Глядав про поезію оріґіналны формы, поет оспівав родну отчізну і єй обранців:

„Чужі на своюй – не чужуй земли,
Вы выжывали гурько, як могли,
За віру предкув розпинали наш народ,
За имня своє скоріняли род.
Тко одрікався, была честь тому и слава
Плекала файно їх тогды держава,
А тко прадідув род не предавав,
Тот денно й нощно тяжко бідовав.
Вун бідовав, но душу сокотив,
Надію мав, из нив у серцю жив.
Язык, обычай, віру нам оддав –
Д народови чужому не пристав!
(«Прадідам-русинам»)

У творчости Володимира Танчинця немало філозофічной ці лірічной поезії, як і поетічны образы карпатьской природы, таксамо много прикладів поезії про дїти. Він тыж спробовав перекладати.Так в русиньскім языку обявили ся поезії Серґея Єсенїна, Володимира Высоцького, Расула Гамзатова. Проговорили до душы чітателя тыж ёго першы прозовы творы, надрукованы у збонику ***«Русине, віруй!»:*** *«Баба Цилиха», «Снаряд», «Йван-кашовар», «Переправа»*. Творы Володимира Танчинця написаны талентовано; они ся одразу полюбилили редакторам русиньскых періодічных выдань і авторам школьскых учебників. Выберы поезій В. Танчинця тыж вошли до ряду антолоґій сучасной русиньской поезії, выданих як на Україні (2012), так і в Мадярьску (2008). На слова ёго стишків были зложены піснї; теперь суть у репертоарї народных русиньскых співачок Віры Баганіч та Ольґы Прокоп. А у 2010 роцї Закарпатьска областна телевізія «Тиса-1» зробила півгодиновый філм ***«Колесо життя Володимира Танчинця»*** (режісер Віра Кобулей).

Смутком обнимать сердце справа о передчасній смерти Володимира Танчинця. Поета талентованого, брілантного і неповторного. Вічная тобі память, русиньскый будителю!

Валерій ПАДЯК

НАРОДНЫ НОВИНКЫ Выдавать Русин і Народны новинкы. Шефредактор: Мґр. Александер ЗОЗУЛЯК, языкова редакторка: ПгДр. Кветослава КОПОРОВА, ПгД., редакторка: Мґр. Зденка ЦІТРЯКОВА, Adresa: Ľudové noviny, Duchnovičovo nám. 1, 081 48 Prešov, SR. Tel.: 0917 171 912, IČO: 17079748. Реґістрачны числа: ISSN 1339-5505, EV 327/08, MIČ 49 438. Vychádza 12 x ročne v náklade 1 000 kusov. Предплатне на рік є 10,- €, так істо і часопису Русин. Опублікованы погляды дописователїв не мусять быти згодны з поглядами редакції.
Адреса новинок на інтернетї: **www.rusynacademy.sk,** e-mail: **rusyn@stonline.sk**

Realizované s finančnou podporou Úradu vlády SR – program Kultúra národnostných menšín 2016.

Rusín a Ľudové noviny
Duchnovičovo nám. 1
081 48 Prešov 1
D+4

Platené v hotovosti
080 02 PREŠOV 2